

ROCZ NIK LUBUS BUS KI

NIK LUBUSK
(1993) Polacy -
y : idea dobr

277

18

**POLACY - NIEMCY:
IDEA DOBREGO
SĄSIEDZTWA**

**ROCZNIK
LUBUSKI**

LUBUSKIE TOWARZYSTWO NAUKOWE

ROCZNIK
LUBUSKI
t. XVIII

POLACY - NIEMCY
IDEA DOBREGO SĄSIEDZTWA

pod redakcją
KAZIMIERZA BARTKIEWICZA

ZIELONA GÓRA, 1993

Copyright © by
Lubuskie Towarzystwo Naukowe
Zielona Góra, 1993

KOLEGIUM REDAKCYJNE

Kazimierz Bartkiewicz (przewodniczący), Jerzy Brzeziński,
Marian Eckert, Edward Hajduk (członkowie),
Bogdan Idzikowski (sekretarz)

PROJEKT OKŁADKI

Witold Michorzewski

REDAKCJA TECHNICZNA

Helena Maria Trzeciak

P-1277/11

SKŁAD KOMPUTEROWY

Beata Laucz

WYDANO PRZY DOTACJI KOMITETU BADAŃ NAUKOWYCH

K/49/06

W S T Ę P

W dniach 21-22 października 1993 roku odbyła się w Zielonej Górze, zapowiedziana w poprzednim tomie "Rocznika", konferencja naukowa na temat - "Polacy - Niemcy: idea dobrego sąsiedztwa". Zorganizowały ją Lubuskie Towarzystwo Naukowe i Instytut Historii Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. T. Kotarbińskiego w Zielonej Górze.

Jest oczywiste, że konferencji przyświecały głównie cele poznawcze, naukowe. Podjęła się ona próby wydobywania z nowożytnych i najnowszych stosunków polsko-niemieckich elementów dobrosąsiedzkiego współżycia, które w ostatnich dwu stuleciach, w XIX-XX wieku, zostały jakby przestłonięte elementami sporów, konfliktów i walk. Nie tracąc z pola widzenia tych ostatnich, konferencja "upomniwała się" o te pierwsze, po to, aby w nowych ogólnoeuropejskich, w tym polskich i niemieckich warunkach, z jakimi mamy do czynienia od przelomu lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych naszego wieku, interdyscyplinarnie - siłami historyków, socjologów, prawników, ekonomistów, filologów i innych, przyczynić się do wytworzenia nowego, przewartościowanego, bardziej zobiektywizowanego i prawdziwszego obrazu polsko-niemieckiego sąsiedztwa. Taki właśnie obraz, wytwarzany i "umocowywany" przez naukę, a upowszechniany w społeczeństwie zwłaszcza przez szkołę, książkę, prasę i inne środki masowej informacji, powinien sprzyjać stopniowemu osłabieniu i eliminowaniu z życia obu sąsiadujących ze sobą narodów, polskiego i niemieckiego, wszelkich szkodliwych stereotypów, humanizowaniu i normalizowaniu wzajemnych stosunków między nimi. I w takim ogólnym sensie można też powiedzieć, że konferencja - jakby z natury rzeczy - pełniła również pewną funkcję społeczną.

Konferencja wzbudziła żywe zainteresowanie nie tylko wśród pracowników nauki, studentów i nauczycieli, ale również przedstawicieli wielu innych grup społecznych, w tym zwłaszcza dziennikarzy. Wszyscy oni uczestniczyli w konferencji, przyczyniając się także w ten sposób do tym większego jej rezonansu społecznego.

Zarówno te główne - naukowe, jak i pochodne - społeczne względy sprawiły, że z obfitego dorobku konferencji powstała pewna oczekiwana całość, którą z kolei trudno byłoby w jakiś radykalny sposób zredukować. Przekonanie o poznawczej i także społecznej wartości wygłoszonych referatów i komunikatów - mających obecnie formę konkretnych tekstów, skłoniło mnie do przedłożenia Kolegium Redakcyjnemu "Rocznika" propozycji, by - w drodze wyjątku -

odstąpić od jego normalnej - zróżnicowanej struktury wewnętrznej i cały tom 18 poświęcić podstawowemu materiałowi konferencyjnemu. Uzyskałem akceptację.

Na publikację składają się 23 teksty, w większości pióra przedstawicieli zielonogórskiego środowiska naukowego, w tym głównie Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. T. Kotarbińskiego i także Wyższej Szkoły Inżynierskiej w Zielonej Górze, w części zaś - innych ośrodków: krajowych (prof. Jerzy Topolski z Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu) i zagranicznych (prof. Dieter Kirchhöfer i dr Gerhard Wenzke z Freien - Universität w Berlinie oraz dr hab. Dietrich Scholze z Instytutu Serbo-Łużyckiego w Budziszynie). Nie uwzględniono, poza jednym przypadkiem, głosów w dyskusji. Były one nawet dość liczne, ale na ogół miały charakter krótkich "interwencji", które - jak mogę sądzić - znalazły w zamieszczonych tu tekstach swoje odbicie.

W układzie tekstów wyróżnione zostały, nieco umownie, trzy ich grupy: pierwsza - o wyraźniejszych cechach metodologicznych, druga - ściśle historyczna i trzecia - traktująca o współczesności z pozycji różnych nauk.

Jestem przekonany, że publikacja ta nie sprawi zawodu tym Czytelnikom, którzy, interesując się problematyką polsko-niemiecką, poszukują równocześnie nowej w niej orientacji.

Zielona Góra: listopad 1993

Kazimierz BARTKIEWICZ

P.S. W połowie marca 1994 roku Lubuskie Towarzystwo Naukowe i Instytut Historii Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. T. Kotarbińskiego w Zielonej Górze zorganizują konferencję naukową na temat - "Ziemie zachodnie w okresie i zasięgu Powstania Kościuszkowskiego".

SPIS TREŚCI

	str.
WSTĘP	5
JERZY TOPOLSKI Rozwój stosunków polsko-niemieckich a problemy polsko-niemieckiego pogranicza	7
KAZIMIERZ BARTKIEWICZ Polsko-niemieckie sąsiedztwo w okresie wczesnonowożytnym (XVI - XVIII w.). Czynniki zbliżające.	23
TOMASZ JAWORSKI Pogranicze polsko-niemieckie jako terytorium zderzenia i przenikania dwóch kultur (XVI - XVIII wiek)	39
ANDRZEJ CZARKOWSKI Pogranicze polsko-niemieckie jako region peryferyjny a procesy zderzenia kultur	55
MARIAN ECKERT Metodologiczne problemy polityki regionalnej na pograniczu polsko-niemieckim	65
* * *	
DARIUSZ DOLAŃSKI Polacy i Niemcy w północnej części Śląska w XVI wieku	73
WOJCIECH STRZYŻEWSKI Związki heraldyczne szlachty polskiej i niemieckiej na przykładzie wybranych rodów (XV - XVIII w.)	81
BARBARA JANISZEWSKA-MINCER Wspólna walka Polaków i Niemców o prawa i przywileje w Prusach Książęcych w XVII wieku	89
FRANCISZEK MINCER Kandydatury Luksemburgów i Hohenzollernów na tron polski od schyłku XIV wieku do początków wieku XIX	99
STEFAN DĄBROWSKI Gospodarka jako płaszczyzna współpracy polsko-niemieckiej na Środkowym Nadodrzu w XVIII i początkach XIX wieku	111

BOGUMIŁA BURDA	
Język polski i uczniowie polscy w szkołach Środkowego Nadodrza XVIII/XIX w.	119
JOACHIM BENYSKIEWICZ	
Impresje na temat polsko-niemieckiego sąsiedztwa i wzajemnego przenikania. Babimojszczyzna i Brandenburgia (XVI-XX w.)	129
DIETRICH SCHOLZE	
Aleksander Brückner - polski slawista w Berlinie	137
WŁODZIMIERZ STOBRAWA	
Przyczynek do polsko-niemieckich stosunków gospodarczych na pograniczu Wielkopolski w okresie II Rzeczypospolitej	143
DARIUSZ FABISZ	
Niemcy i armia niemiecka we wspomnieniach generałów polskich - byłych oficerów armii zaborczych	151
* * *	
HIERONIM SZCZEGÓŁA	
Polsko-niemiecki spór o wypędzonych (vertriebenen)	157
CZESŁAW OSEKOWSKI	
Łączenie rodzin jako element normalizacji stosunków polsko-niemieckich po drugiej wojnie światowej	167
ALBERT PAWŁOWSKI	
Polityczno-prawne aspekty wzajemnych stosunków między Rzeczpospolitą a Republiką Federalną Niemiec (1949-1992)	181
DIETER KIRCHHÖFER	
Nationale identität und nationale vorurteile	193
GERHARD WENZKE	
Gewalt und Auständerfeindlichkeit unter der Schuljugend	205
EWA NARKIEWICZ-NIEDBALEC	
Kontakty uczniów ślubickich z mieszkańcami i instytucjami Frankfurtu nad Odrą	217
BOHDAN HALCZAK	
Możliwości rozwoju polsko-niemieckiego szkolnictwa mieszanego na przykładzie gimnazjum w Neuzelle	225

* * *

WIESŁAW HŁADKIEWICZ	
O kłopotliwym problemie stereotypów w świadomości społecznej obywateli Polski i Niemiec (głos w dyskusji)	229